

תרגיל מסכם

תרגיל 153

- (1) תלמיד = ל-מ-ד, גלה = ג-ל-ה, פתרון = פ-ת-ר, חינה = ח-ו-ד
- (2) אמרה = א-מ-ר, דמיון = ד-מ-י, מפתח = פ-ת-ח
- (3) תשובה = ש-ו-ב, שאלה = ש-א-ל, גר = ג-ו-ר
- (4) אוצר = א-צ-ר, מתבונן = ב-י-נ
- (5) נותרה = י-ת-ר, שפוע = ש-פ-ע, מוסף = ס-כ-כ
- (6) צוה = צ-ו-ה, להפקיד = פ-ק-ד, צואה = צ-ו-ה, רשם = ר-ש-מ, ירושה = י-ר-ש
- (7) צועדים = צ-ע-ד, מדודים = מ-ד-ד, מחשבים = ח-ש-ב
- (8) הפסק = פ-ס-ק, להציק = צ-ו-ק, נולדות = י-ל-ד
- (9) חל = ח-ו-ל, שנוי = ש-נ-י, הוראה = י-ר-ה
- (10) דכוי = ד-כ-א, הסתים = ס-י-מ
- (11) תבנית = ב-נ-י, אפיה = א-פ-ה, מדיח = ד-ו-ח
- (12) נוצרו = י-צ-ר, שנוי = ש-נ-י
- (13) מעז = ע-ז-ז, לספר = ס-פ-ר, הסתובב = ס-ב-ב, השגחה = ש-ג-ח
- (14) ערכנו = ע-ר-כ, מסבה = ס-ב-ב, תחלת = ח-ל-ל
- (15) מנוף = נו-פ, משמש = ש-מ-ש, הרמת = רו-מ, משא = נ-ש-א, פבד = כ-ב-ד
- (16) פרשתי = פ-ר-ש, משנה = ש-נ-ה, מורא = י-ר-א
- (17) משימה = ש-י-מ, מצליחים = צ-ל-ח, לתפקד = ת-פ-ק-ד
- (18) תלוי = ת-ל-י, תצלום = צ-ל-מ, דהוי = ד-ה-י
- (19) הלואה = לו-ה, דירה = ד-י-ר
- (20) יאלתר = א-ל-ת-ר, נגינה = נ-ג-נ
- (21) ממאן = מ-א-נ, (מסרב = ס-ר-ב), להאמין = א-מ-נ, יעלם = ע-ל-מ
- (22) הגענו = נ-ג-ע, תצפית = צ-פ-י, צפינו = צ-פ-י, שקיעה = ש-ק-ע, מרהיבה = ר-ה-ב
- (23) עדים = ע-ו-ד, מקרה = ק-ר-ה, העידו = ע-ו-ד, משטרה = ש-ט-ר
- (24) מגחכת = ג-ח-כ, דוחה = ד-ח-ה, מציע = י-צ-ע, תציע = י-צ-ע, הצעה = י-צ-ע
- נבונה = ב-י-נ
- (25) נערכו = ע-ר-כ, נעדר = ע-ד-ר, הודעה = י-ד-ע, נמסרה = מ-ס-ר

תרגיל 154

1. שְׁטוּת - מְשׁוּט

מְשַׁתְּטָה - שְׁטוּת

מוֹשֵׁיט - הוֹשְׁטָה

נִשְׂרָטְתִי - שָׂרִיטָה

2. (1) רְצוּ = שורש: ר-צ-י/ה

מילים מאותו השורש: רְצוּי, מְרַצוּת, תְּרַצֵּינָה, רוֹצֵה

(2) שימוש כשם: השתמשתי במריצה להעברת העציצים ממקום למקום.

שימוש כפועל: המדריכה מריצה את המתאמנים.

3. (1) ב-ו-ס

(2) הוֹבְסָה = הופעל תְּבִיס = הפעיל

(3) הִבְסָה

4. א. שני הפעלים דומים זה לזה בבניין, בגוף ובזמן, ושונים בשורש / בגזרה.

I. יְכוֹנֵן = שורש: כ-ו-נ, בניין: פיעל, גוף: נסתר (הוא), זמן: עתיד

II. יְכוֹנֵן = שורש: כ-ו-נ, בניין: פיעל, גוף: נסתר (הוא), זמן: עתיד

ב. (1) יְכוֹנֵן

(2) מְכִינִים, אָכִין

5. א. (1) אוֹשֵׁשׁ = בניין פיעל

(2) קל (עבר נסתר: כָּסַס, חָשַׁשׁ, חָפַף)

(3) משמעות הבניין של כל ארבעת הפעלים היא פעילה, ולכן יש להעתיק את הפועל אושש

שהוא מבניין פיעל ולצרף אליו את אחד משלושת הפעלים הנותרים שהם מבניין קל.

(4) ד. אָכַס

ב. (1) נָטַל = ני תחילית של זמן (עתיד), ושל גוף (אנחנו), נָטְשׁוּ = ני פה"פ (נ-ט-ש)

(2) העתק את אחד משלושת הפעלים שבבניין קל (כּוֹסַס, חוֹשֵׁשׁ, חוֹפֵף)

6. ההבדל בניתוח:

I. מְעַלִּים = שורש: ע-ל-מ, בניין: הפעיל, זמן: הווה, גוף: נסתר (הוא)

II. מְעַלִּים = שורש: ע-ל-י/ה, בניין: הפעיל, זמן: הווה, גוף: נסתר (הוא)

ההבדל במשמעות: I. להחביא, להסתיר II. להרים, להעביר למקום גבוה

7. א. (1) תִּסְרֹט = ת-ס-ר-ט , תְּעוֹדָה = ע-ו-ד
 (2) תִּסְרֹט = שורש ראשוני (מקורי): ס-ר-ט. השם עצם: תִּסְרִיט, שורש תנייני: ת-ס-ר-ט
 (3) כן.

דרך היווצרות השורש: שורש ראשוני (מקורי): ע-ו-ד. שם עצם: תְּעוֹדָה < שורש תנייני:
 ת-ע-ד. מילים משורש זה: תִּעַד, תְּעוֹד, לְתַעַד, מְתַעַד

ב. המילים ששורשן תנייני: הַמְחִיזו , מְמַסְגֵּרֶת
 הסבר:

הַמְחִיזו - שורש ראשוני (מקורי): ח-ז-ה. שם עצם: מְחִזָּה < שורש תנייני: מ-ח-ז
 מְמַסְגֵּרֶת - שורש ראשוני (מקורי): ס-ג-ר. שם עצם: מְסַגֵּרֶת < שורש תנייני: מ-ס-ג-ר

8. א. (1) הַמִּירו , הוֹמְרו = משמעות: להחליף
 (2) הַמִּירו = לערוך התערבות , הַמְרו = לא שמעו בקולו, התמרדו , הַמְרו = לגרום לסבל

ב. (1) הַמְרו = האות ה' משתמש כפה"פ (עבר נסתר: הַמְרו)
 (2) משתמש כתחילית (הַמִּירו = מ-ו-ר, הַמְרו = מ-ר-ה, הוֹמְרו = מ-ו-ר, הַמְרו = מ-ר-ר)

ג. (1) פיעל
 (2) הַמְרו

9. (1) תְּרִצו (עבר נסתר: תְּרִץ) < ה-ת' היא פה"פ
 תְּרִיצו (עבר נסתר: תְּרִיץ) < ה-ת' היא תחילית
 (2) תְּרִצו את הסיבה - לתת הסבר
 תְּרִיצו את השחקנים - לגרום למישהו לרוץ ממקום למקום

10. א. שני הפעלים דומים זה לזה בבניין, בזמן ובגוף, אך שונים בגזרה
 I. מוֹבֵן = שורש: ב-י-נ, בניין: הופעל, זמן: הווה, גוף: נסתר (הוא)
 II. מוֹדַע = שורש: י-ד-ע, בניין: הופעל, זמן: הווה, גוף: נסתר (הוא)

ב. (1) הָעָלו
 (2) הָש

11. (1) מְתַעֲלִים = בניין התפעל
 (2) הפעיל

12. א. I. לדור במקום כלשהו II. לעורר סקרנות III. לעורר רגישות בבלוטות הריר
 ב. כן. גָּרָה = קל, גָּרְתָה = פועל, גָּרו = פיעל
 ג. כן. גזרת נל"וה

13. א. התחוללה = ח-ו-ל, התפעל, העידה = ע-ו-ד, הפעיל

ב. (1) כן. (עו"י)

(2) להתמוגג, הסטה

14. א. (1) תכופף = בניין פועל, משמעות הבניין: סביל
(2) הבניין המשותף: פיעל, משמעות הבניין: פעיל

ב. (1) אֶתְכּוּפֵף

(2) מְכּוּפֵף

15. א. - סרוב פְּקוּדָה (שלמים)

ב. תִּפְלָה זָכָה

ג. עַד מְדִינָה

ד. תִּפְלָה / תִּפְלַת, הִגְנָה = גזרת ע"ע

נְעִילָה, שְׁחָרִית = גזרת השלמים

מְנַחָה, עַד = גזרת עו"י

הִדְחַת = גזרת חפ"נ

מְמַחָה = גזרת נל"י/ה

תרגיל 155

1. א. 1) נל"י/ה: המון, חזיון, רזון
עו"י: גבוך, מנוף, מקום
- 2) עו"י: מבוכה, מעוף, מאור
נפ"י: מורשת, מיטב, מופע
- 3) שלמים: מריטה, משיכה, מעילה
עו"י: מריבה, מליצה, מריצה
- 4) חפ"יצ: מצגת, הצעה, הזעה
חפ"נ: מסע, התר, משב, מטלה, הצלה
- 5) נל"א: דכוי, מלאי, רפואה
נל"י/ה: טעות, נקיון, מקשה
עו"י: הכנה, מנוסה, הפקה
- ב. 1) מושל = שלמים, השאר: נפ"י
2) הפרה = ע"ע, השאר עו"י
3) ממון = שלמים, השאר נל"י/ה
4) מלוי = נל"א, השאר נל"י/ה
5) הקצאה = נל"י/ה, השאר נל"א
2. א. 1) מחילה, הכרעה
2) תנועה, מכון, הבנה
3) נל"י/ה
- ב. שלום
- ג. תועלת
- ד. לוי
- ה. 1) הזדקרות, מרדף / פכפוף
2) התבוננות, משימה
3) הכר, מפץ / מגבת
4) תובלה
5) מרמה, השתוות

1. (1) **מְסוּרָה** = גזרת השלמים (מ-ס-ר)

(2) עו"י (ב-ו-כ, נ-ו-ח, נ-ו-ס, ח-ו-ג)

תרגיל 156

1. **הַבְּרָאָה** = גזרת נל"א, השאר נל"י/ה
2. **הַתְּקַדְּשׁוּת** = גזרת שלמים, השאר עו"י
3. **הוֹבְלָה** = גזרת נפו"י, השאר נל"י/ה
4. **הַתְּרוֹמְמוֹת** = גזרת עו"י, השאר שלמים
5. **כְּפִיָּה** = גזרת נל"י/ה, השאר שלמים
6. **הַסְּוָאָה** = גזרת נל"י/ה, השאר נל"א
7. **מְצִיקָה** = גזרת עו"י, השאר נל"א
8. **הַקְּרָאָה** = גזרת נל"א, השאר נל"י/ה
9. **הַרְצָאָה** = גזרת נל"י/ה, השאר עו"י
10. **חֲטוּי** = גזרת נל"א, השאר נל"י/ה
11. **הַרְזָנָה** = גזרת נל"י/ה, השאר שלמים
12. **הַמּוֹר** = גזרת שלמים, השאר נפו"י

תרגיל 157 - הכנסת שורשים לתבניות

התכנסות	כנוס		הכנסה	הכנסות	כניסה
התקשרות	קשור	הקשר		הקשרות	קשירה
התפקדות	פקוד		הפקדה	הפקדות	פקידה
התרשמות	רשום		הרשמה	הרשמות [צירה בה' במקום חיריק בשל השפעת גרונית (תשלוס דגש)]	רשימה
		הרכב	הרכבה		רכיבה
		הדפס	הדפסה		
	דבור		הדברה	הדברות	
	גדול		הגדלה		גדילה
	תקון	התקן	התקנה		
הסתפקות	ספוק	הספק	הספקה		ספיקה
התרגעות			הרגעה	הרגעות (ראה הסבר במילה הרשמות)	רגיעה
התנהגות (אין דגש ב-ה' והאות ה' מנוקדת בחטף פתח. שינויים אלה כתוצאה מעיצור גרוני)			הנהגה		נהיגה
התמשכות		המשך		המשכות	משיכה
השתמעות	שמוע		השמעה		שמיעה
	עמוד		העמדה (חטף פתח באות ע' במקום שווא – השפעת עיצור גרוני)		עמידה
התפרשות (אין דגש תבניתי ב-ר. האות פ' מנוקדת בקמץ – תוצאה של עיצור גרוני)	פרוש (צירה במקום חיריק באות פ' כתוצאה מהשפעת העיצור הגרוני ר')	הפרש	הפרשה		פרישה

התְּרַגְלוּת	רְגוּל	הֶרְגֵּל	הֶרְגֵּלָה		רְגִילָה
הִסְתַּפְּרוּת	סְפוּר				סְפִירָה
הִדְבָּקוּת	דְּבוּק		הִדְבָּקָה	הִדְבָּקוּת	
הִתְפַּרְקוּת (ראה הסבר במילה התפרשות)	פְּרוּק (ראה הסבר במילה פרוש)				פְּרִיקָה
	תְּאוּם (ראה הסבר במילה פרוש)	הֶתְאָם	הֶתְאָמָה		
הִתְחַשְּׁבוּת	חֶשׁוּב				חֶשִׁיבָה
הִצְטַדְּקוּת	צְדוּק				
הִתְקַדְּמוּת	קָדוּם	הֶקְדָּם	הֶקְדָּמָה		קְדִימָה

ב. ההבדל במשמעות בין השמות מכל אחד מחמשת השורשים:

ג-ה-ג < נְהִיגָה: הפעולה של מי שנוהג ברכב

הְנַהֵגָה: מנהיגות, עמידה בראש

הִתְנַהֵגוּת: הצורה בה משהו פועל בצורה מסוימת

ע-מ-ע < שְׁמִיעָה: היכולת לשמוע, לקלוט קולות

הַשְּׁמָעָה: להשמיע לאחרים את הדברים

שְׁמוּעָה: הליך משפטי בו ניתנת לחשוד הזדמנות להשמיע את טענותיו בטרם יוחלט על

הגשת כתב אישום נגדו. (שימוע פסק דין = קריאה בקול של פסק הדין)

הַשְּׁתַמְעוּת: השלכה, מה שמתמע ממשהו

ד-ב-ר < הִדְבָּרוּת: לקיין שיחה בעניין מסוים בין שני צדדים או יותר.

הִדְבָּרָה: חיסול והשמדה של דברים מזיקים כגון חרקים.

דְּבוּר: הוצאת מילים מהפה

פ-פ-ר < סְפִירָה: הפעולה שעושה משהו כאשר הוא מונה / סופר / קובע כמות של דבר מסוים.

סְפוּר: עלילה / מקרה / פרשה המועלית על הכתב

הִסְתַּפְּרוּת: עשיי תספורת

ח-ש-ב < חֶשִׁיבָה: העלאת רעיונות / מחשבות בראש

חֶשׁוּב: שימוש בפעולות חשבון כדי להגיע לתוצאה מסוימת

הִתְחַשְּׁבוּת: להביא בחשבון דבר מה לפני קבלת החלטה. (למשל דיברנו בשקט מתוך

התחשבות בתינוק הישן).

ג. (1) אִזוֹן = קטול, הַתְּאִזְנוּת = הַתְּקַטְלוּת, הַאִזְנָה = הַקְּטָלָה, שְׂאֵלָה = קְטִילָה
 הַשְּׂאֵלָה = הַקְּטָלָה, הַיִּזְקָנוּת = הַתְּקַטְלוּת, נִזְקָנוּת = נְקַטְלוּת, רְגוּל = קטול
 הַתְּרַגְלוּת = הַתְּקַטְלוּת, רְגִילָה = קְטִילָה, הַעֲתִיקָה = הַקְּטָלָה, הַעֲתִיק = הַקְּטִיל
 חֲזָרָה = קְטָלָה, חֲזוּר = קטול, הַחֲזוּר = הַקְּטִיל, הַחֲזָרָה = הַקְּטָלָה, הַתְּחַזְּקוּת = הַתְּקַטְלוּת
 הַחֲזָקָה = הַקְּטָלָה, חֲזוּק = קטול

(2) (1) שְׂאֵלָה = אמירה המופנית כלפי מישהו כדי לקבל תשובה
 הַשְּׂאֵלָה = נתינת דבר מה למישהו לשימוש לזמן מוגבל כדי שיחזיר אותו בתום הזמן.
 (2) בסוף השיעור שאלתי את המורה שאלה.
 קיבלתי את הספר מהשאלה כדי לתרגל איתו לקראת הבחינה.

ד. (2) חֲרָדָה = משקל קְטָלָה, פְּסִילָה = משקל קְטִילָה
 ה. (4) הַבְּדִלוּת = משקל הַקְּטָלוּת, נְבִדְלוּת = משקל נְקַטְלוּת

תרגיל 158

1. א. (3) המילים הַפְּלִגָה הוֹרְדָה שוות משקל, אך שונות בגזרה. (המשקל של שתי המילים הוא הַקְּטָלָה. הגזרה של הַפְּלִגָה = שלמים, הגזרה של הוֹרְדָה = נפויי)
- ב. (2) המילים הַעֲשָׂרָה הֶקֶז שוות משקל.
 (המשקל של הַעֲשָׂרָה = הַקְּטָלָה, המשקל של הֶקֶז = הַקְּטִיל)
- ג. (4) המילים הַאֲצָה הַשְּׁנוּת שוות משקל ושוות גזרה.
 (המשקל של הַאֲצָה = הַקְּטָלָה והגזרה היא עויי, המשקל של הַשְּׁנוּת הוא הַקְּטָלוּת, והגזרה היא נל"י/ה)
- ד. (1) המילים עֲשִׂיה שְׂגִיָּאָה שוות גזרה. (הגזרה היא קְטִילָה)
- ה. (3) המילים הַתְּאוּשָׁשׁוּת הַשְּׁתוּלָלוּת שוות גזרה.
 (המילים מגזרת ע"ע. הַתְּאוּשָׁשׁוּת: א-ש-ש, הַשְּׁתוּלָלוּת: ש-ל-ל)

2. הַטְּמָאוּת = הַקְּטָלוּת, הַתְּנַדְּבוּת = הַתְּקַטְלוּת, הַטְּלָטְלוּת = הַתְּקַטְלוּת, נְפִילָה = קְטִילָה,
 הַטְּמָנָה = הַקְּטָלָה, עָרוּי = קטול, הַרְעָלָה = הַקְּטָלָה, הֶקֶשׁ = הַקְּטִיל, עָסוּי = קטול
 נְרַגְזוּת = נְקַטְלוּת, חִיוּג = קטול, לִינָה = קְטִילָה, הַסְּחָה = הַקְּטָלָה, הוֹרְשָׁה = הַקְּטָלָה,
 הַבְּרָאָה = הַקְּטָלָה, הַצְּתָה = הַקְּטָלָה, נְדוּי = קטול, צִינָה = קְטִילָה, הַלְצָה = הַקְּטָלָה

תרגיל 159 - הכנסת שורש למשקלים נוספים

ז. משקלים המציינים בעל מקצוע

סָסָם / סָסָן	סָסִים	סָסָם
קָטָן / קָטָן	קָטִיל	קָטַל
רָקֵד	פָּקִיד	חָיַט
סָדַר	נָשִיא	רָצַף
קָבַל	נָגִיד	בָּלַט
רָצַעַן	מְשִיחַ	נָוַט

ח. משקלים המציינים מקומות

מְסָסָה	מְסָסָם
מְקַטֵּלָה	מְקַטֵּל
מְפַקֵּדָה	מְגַרֵּשׁ
מְסַעֵדָה	מְגַדֵּל
מְשַׁטֵּרָה	מְאַהֵל
מְחַלְבֵּה	מְדַבֵּר

ט. משקלים המציינים מכשיר / כלי

מְסָסָתָּ / מְסָסָתָּ	מְסָסָה	מְסָסָם
מְקַטֵּלָּת / מְקַטֵּלָּת	מְקַטֵּלָה	מְקַטֵּל
מְדַפְסָתָּ	מְגַרְפָּה	מְבַרֵּג
מְחַצֵּלָּת	מְקַדְחָה	מְסַמֵּר
מְבַרְשָׁתָּ	מְגַלְשָׁה	מְחַבֵּט
מְסַגֵּרָתָּ	מְמַטֵּרָה	מְדַחֵס

י. משקלים המציינים תכונה

סָסָן / סָסָן	סָסִים	סָסִים
קָטָן / קָטָן	קָטִיל	קָטִיל
בִּישָׁן	שָׁלִיט	בְּהִיר
כַּעֲסָן	אֲבִיר	דְּלִיק
סָקָן	אֲמִיץ	שָׁבִיר
פְּחָדָן	צָדִיק	כָּבִיס

יא. משקלים המציינים מחלות

סָסָן	סָסָת
קָטָן	קָטָת
דְּכָאָן	אֲדָמָת, אֲדָמָת
שָׁעָן	צָהָת
שָׁרָן	שַׁפְּעָת
כַּמְשָׁן	צָרְבָת

יב. משקלים המציינים קבוצות / אוספים

ז. משקלים המציינים מצב		סָסָת
סָסָן	סָסָם	קָטָת
קָטָן	קָטָל	טִיָּסָת
רָקָבָן	רָעָב	סִיָּרָת
בְּטָחוֹן	שָׁבָץ	צָנְרָת
תְּאֵבוֹן	שָׁרָב	דְּפִדְפָּת
הֲרִיוֹן	צָמָא	

תרגיל 160

משמעות	משקל	שורש
תכונה	קטיל	1. צ-ד-ק
מכשיר	קטיל	2. צ-ע-פ
בעל מקצוע	קטל (קטאי)	3. כ-ב-י/ה
מקום	מקטל	4. ד-ב-ר
מחלה	קטלת	5. ח-ז-ר
מצב	קטלון	6. ב-ז-י/ה
תכונה	קטל	7. ח-כ-מ
מקום	מקטלה	8. כ-ב-ס
תכונה	קטיל	9. א-מ-צ
בעל מקצוע	קטלן	10. א-ס-פ
מכשיר	מקטלת	11. ק-ל-ד
מקום	מקטלה	12. ט-ב-ע
בעל מקצוע	קוטל	13. ק-ס-מ
מכשיר	מקטלה	14. ז-מ-ר
מקום	מקטלה	15. י-ש-ב
מכשיר	קטלן	16. ג-ל-ש
מקום	מקטל	17. ק-ד-ש
שם מופשט	קטלון	18. ש-ו-י/ה
תכונה	קטיל	19. ח-ב-ב
בעל מקצוע	מקטל	20. ר-ג-ל
תכונה	קטלן	21. ר-ג-ז
מקצוע	מקטיל	22. פ-ו-ק
מחלות	קטלת	23. ש-ע-ל
מכשיר	מקטלת	24. ק-ט-ר
תכונה	קטול	25. ר-ח-ק
מקום	מקטל	26. ש-ט-ח
בעל מקצוע	קוטל	27. א-פ-י/ה

משמעות	משקל	שורש
מכשיר	קִטְלָת	ק-ל-ט .28
מקום	מִקְטָלָה	ע-ב-ר .29
מקום	מִקְטַל	ק-ו-מ .30
מכשיר	מִקְטֵל	ק-ל-מ/ה .31
מקום	מִקְטַל	פ-ר-צ .32
מכשיר	מִקְטָלָה	ח-ר-ט .33
תכונה	קִטְלוֹן	פ-ח-ד .34
מקום	מִקְטָלָה	ד-ש-א .35
אוספים	תִּקְטֵל	צ-ר-פ .36

תרגיל 161

- א. 1. מחלות
 2. מכשיר
 3. בעל מקצוע
 4. מקום

- ב. 1. מִשְׁקָל = מכשיר, השאר מקום
 2. שִׁחְקוֹן = שחקן, השאר תכונה
 3. מִגְלָשָׁה = מכשיר / כלי, השאר מקום
 4. מִבְּנֵה = מקום, השאר כלי / מכשיר
 5. אֲבִיב = עונות השנה, השאר תכונה
 6. שְׂמֵמוֹן = מצב, השאר מחלות
 7. דְּבָרָן = תכונה, השאר בעל מקצוע

תרגיל 162

- א. 1. תקתוק, קפול
2. מנזר, מלון
3. בקשה, כלכלה
4. השחתה, הורדה
5. מברגה, מועצה
6. מוקש, מברג
7. שגעון, נקיון
8. הודאה, החלטה
9. מותר, משמד
10. הגלגה, הרצאה

ב. (1) נקודת דמיון אחת בין שני השמות: **מחצית** – **תחזית**: שוות גזרה (הגזרה היא נל"י/ה = **מחצית**: ח-צ-י/ה, **תחזית**: ח-ז-י/ה).

נקודת דמיון אחת בין שני השמות: **מחסום** – **מסוע**: שוות משקל (המשקל הוא **מקטול** = **מחסום**: ח-ס-מ, **מסוע**: נ-ס-ע < ה-מ' היא תחילית של המשקל, ה-ו' היא תוכית).

(2) נקודת שוני אחת בין שני השמות: **מחצית** – **תחזית**: שונות במשקל (**מחצית** = **מקטית** = **תחזית**).

נקודת שוני אחת בין שני השמות: **מחסום** – **מסוע**: שונות בגזרה (**מחסום** = שלמים = **מסוע** = חפ"נ).

ג. **תגלית** יוצא דופן מבחינת המשקל (תקטית), המשקל של שאר המילים הוא (תקטיל) **טיפ**: הוצא שורש מכל מילה. שלוש מבין ארבע המילים שייכות לגזרת השלמים, כלומר האות ת' היא תחילית של המשקל והאות י' היא תוכית של המשקל (**תקטיל**), ואילו המילה היוצאת דופן שייכת לגזרת נל"י/ה, כלומר האות ת' הראשונה היא תחילית (כמו בשלוש המילים האחרות), אך האות י' היא לה"פ של השורש ג-ל-י/ה, ולכן המשקל הוא שונה)

שם	שורש	גזרה	משקל
צְלָצוּל	צ-ל-צ-ל	שלמים (שורש מרובע)	קטול
צָלִיבָה	צ-ל-ב	שלמים	קטילה
מָטוּף	נ-ט-פ	חפ"י	מקטל (מנטף)
מֵאָזוֹן	א-ז-נ	שלמים	מקטל
מוֹלְדָת	י-ל-ד	נפוי	מקטלת (מולדת)
תּוֹצְרֵת	י-צ-ר	נפוי	תקטלת (תוצרת)
מִסְמָךְ	ס-מ-כ	שלמים	מקטל
חֲזוֹן	ח-ז-נ	שלמים	קטל
מִצְקָת	י-צ-ק	חפ"י	מקטלת (מיצקת)
נִקְיוֹן	נ-ק-י/ה	נל"י/ה	קטלון
מְתִלָּה	ת-ל-י/ה	נל"י/ה	מקטל (לפי משמעות המשקל: כלי / מכשיר)
בְּצִיר	ב-צ-ר	שלמים	קטיל
מִכְפָּלַת	כ-פ-ל	שלמים	מקטלת
תִּקְצִיב	ק-צ-ב	שלמים	תקטיל
מִיזָם	י-ז-מ	נפוי	מקטל (מיזם)
מוֹשֵׁב	י-ש-ב	נפוי	מקטל (מושב)
תַּחְבוּרָה	ח-ב-ר	שלמים	תקטולה
תִּינּוֹק	י-נ-ק	נפוי	תקטול (תינוק)
קִצְרֵת	ק-צ-ר	שלמים	קטלת
שְׂמָחָה	ש-מ-ח	שלמים	קטלה
תִּרְמִית	ר-מ-י/ה	נל"י/ה	תקטית
מְטַפַּחַת	ט-פ-ח	שלמים	מקטלת (פתח במקום סגול בשל השפעת העיצור הגרוני ח').
מִשְׁחָזָה	ש-ח-ז	שלמים	מקטלה
מוֹסָף	י-ס-פ	נפוי	מקטל (מוסף)
סְטִיָּה	ס-ט-י/ה	נל"י/ה	קטלה

שם	שורש	גזרה	משקל
מוכח	י-כ-ח	נפויי	מְקַטֵּל (מוֹכַח)
תְּבַרְוֵאָה	ב-ר-א	נל"א	תְּקַטֹּלָה
תּוֹצְאָה	י-צ-א	נפויי+נל"א	תְּקַטֵּלָה (תּוֹצְאָה)
מוֹצָא	י-צ-א	נפויי+נל"א	מְקַטֵּל (מוֹצָא)
מְרַעָה	ר-ע-י/ה	נל"י/ה	מְקַטֵּל (משמעות של מקום)
מְגַבֵּעַת	ג-ב-ע	שלמים	מְקַטֵּלַת (פתח במקום סגול בשל השפעת העיצור הגרוני ע') בשל השפעת העיצור הגרוני ע')
נְבוּי	נ-ב-א	נל"א	קטול (כמו טפול)
טְרַשָׁת	ט-ר-ש	שלמים	קְטֹלַת (ר') עיצור גרוני לכן אין דגש, ויש קמץ ב-ט' כפיצוי (תשלום דגש)
תְּשׁוּבָה	ש-ו-ב	עויי	תְּקוּלָה
מְצַפָּה	צ-פ-י/ה	נל"י/ה	מְקַטֵּל (משמעות של מקום)
פְּצוּי	פ-צ-י/ה	נל"י/ה	קטול (כמו ספור)
תּוֹפְעָה	י-פ-ע	נפויי	תְּקַטֵּלָה (תּוֹפְעָה)
מְצוּדָה	צ-ו-ד	עויי	מְקוּלָה
בְּדִיָּה	ב-ד-י/ה	נל"י/ה	קְטֹלָה
מְעוּף	ע-ו-פ	עויי	מְקוּל (מ' תחילית + עויי)
מְשֻׁתָּה	ש-ת-י/ה	נל"י/ה	מְקַטֵּל (משמעות של מקום)
הַצְּבָעָה	צ-ב-ע	שלמים	הַקְטֵלָה
מִיטָב	י-ט-ב	נפויי	מְקַטֵּל (מוֹטָב)
מְחוּגָה	ח-ו-ג	עויי	מְקוּלָה (מ' תחילית + עויי + ה')
אַכִּיפָה	א-כ-פ	שלמים	קְטִילָה
הַשְׁתָּאוֹת	ש-א-י/ה	נל"י/ה	הַתְּקַטְלוֹת
מְכוּן	כ-ו-נ	עויי	מְקַטֵּל (משמעות של מקום)
מְשִׁימָה	ש-י-מ	עויי	מְקִילָה (מ' תחילית + עויי+ה)
שִׁתְּקוּן	ש-ת-ק	שלמים	קְטֹלָן
הַקְזָה	נ-ק-ז	חפי"נ	הַקְטֵלָה (הַקְזָה)
תְּבַשִּׁיל	ב-ש-ל	שלמים	תְּקַטִּיל
מִסָּע	נ-ס-ע	חפי"נ	מְקַטֵּל (מִנְסָע)

משקל	גזרה	שורש	שם
מְקַטּוֹל (מִנְכוּשׁ)	חפ"נ	נ-כ-ש	מִכּוּשׁ
מְקַלָּה (מ תחילית + ע"ע+ ה)	ע"ע	ח-צ-צ	מְחַצֵּה
מְקַטְלָת	שלמים	ח-ב-ר	מְחַבְרֵת
הֶקְלָה (ה+ע"ע+ה)	ע"ע	ג-נ-נ	הַגְנָה
מְקַטֵּל (מְוַפֵּע)	נפויי	י-פ-ע	מוֹפֵעַ
מְקַטְלָה	שלמים	ד-ר-כ	מְדַרְכֵה
תְּקוּלָה (ת' תחילית+ע"ו+ה)	עויי	א-ו-צ	תְּאוּצָה
מְקַטְלָת	שלמים	ש-מ-ר	מְשַׁמְרֵת
מְקַטְלָת (מְוַרְשֵׁת)	נפויי	י-ר-ש	מוֹרְשֵׁת
תְּקַטִּיל	שלמים	מ-ר-צ	תְּמַרִּיץ
קַטּוּל (כמו למוֹד)	נל"י/ה	פ-צ-י/ה	פְּצוּי
הֶקְטָלָה	נל"י/ה	ש-ק-י/ה	הַשְׁקָה

תרגיל 164

1. בְּדִיקָה
2. מְטָרֵד
3. מְקַדְחָה
4. (1) מְצוּה
(2) מְלוּנָה
(3) חֲסוּת
5. (1) מְעִיכָה
(2) גִּישָׁה
6. (1) מְזַכֵּיר
(2) הֶגוּת
(3) מְשַׁפְּחָה

תרגיל 165

- א. (1) לא נכון. מַתְנָה = משקל מְקַטְלָה (מַתְנָה), הַלְוָאָה = משקל הַקְטְלָה
(2) כן. בניין קל. אֹמֵר = עבר נסתר: אָמַר, אֶתֵּן = עבר נסתר: נָתַן
(3) כן. גזרת נל"י/ה. השורש משותף לשתי המילים: ל-ו-י/ה
- ב. 1. שְׁמִיטָה = קְטִילָה, הֶתֵּר = הֶקְטֵל (הֶתֵּר)
2. א. אין רשות לעשות / להציג / לבקר וכו.....
ב. כלואות בבית כלא
3. לְקַנּוּת = ק-נ-י/ה, קל , לְעֵשׂוֹת = ע-ש-י/ה, קל
4. (1) מִתֵּר = נ-ת-ר, הופעל, נִשְׁתַּלּוּ = ש-ת-ל, נפעל
(3) סביל
5. הקבוצה השניה צדקה. השורש הוא א-פ-ש-ר והוא שורש גזור שם מהמילה אפשר.
לדוגמה פעלים שניתן ליצור מהשורש: אֶפְשֵׁר, מְאַפְשֵׁרְת, הַתְּאַפְּשֵׁר
- ג. (1) לא. שְׂכַח = בניין קל , בִּרְדָּךְ = בניין פיעל
(2) לא. מְאַכֵּל = מְקַטֵּל , מְשַׁקֵּה = מְקַטְלָה (בגזרת השלמים מְקַטֵּל)
(3) כן. כולם גזרת נל"י/ה (ש-ק-י/ה, ע-נ-י/ה, ע-ש-י/ה)

מסקנה	דרך תצורה של השם (התהליך ליצירת השם)
<p>גזירה מסורגת = שורש + משקל</p> <p>גזירה קווית = בסיס + צורן סופי</p>	<p>שורש: א-ת-ר + משקל: קטול</p> <p>בסיס: איתור + צורן סופי: סית</p>
<p>גזירה קווית = בסיס + צורן סופי</p> <p>גזירה מסורגת = שורש + משקל</p>	<p>בסיס: תרגיל + צורן סופי: סון</p> <p>שורש: ר-ג-ל + משקל: תִּקְטִיל</p>
<p>גזירה מסורגת = שורש + משקל</p> <p>גזירה קווית = בסיס + צורן סופי</p>	<p>שורש: ש-פ-ט + משקל: מִקְטֵל</p> <p>בסיס: משפט + צורן סופי: סן</p>
<p>גזירה קווית = בסיס + צורן סופי</p> <p>גזירה מסורגת = שורש + משקל</p>	<p>בסיס: מדינה + צורן סופי: סאי</p> <p>שורש: ד-י-נ + משקל: מִקְטֵל</p>
<p>גזירה מסורגת = שורש + משקל</p> <p>גזירה קווית = בסיס + צורן סופי</p>	<p>שורש: ה-ל-כ + משקל: קְטִילָה</p> <p>בסיס: הליכה + צורן סופי: סון</p>
<p>גזירה מסורגת = שורש + משקל</p> <p>גזירה קווית = בסיס + צורן סופי</p>	<p>שורש: נ-ע-ל + משקל: מִקְטִיל</p> <p>בסיס: מנעול + צורן סופי: סן</p>
<p>גזירה מסורגת = שורש + משקל</p> <p>גזירה קווית = בסיס + צורן סופי</p>	<p>שורש: ע-ו-ד + משקל: קֵל</p> <p>בסיס: יָד + צורן סופי: סות</p>
<p>גזירה קווית = בסיס + צורן סופי</p> <p>גזירה מסורגת = שורש + משקל</p>	<p>בסיס: שיחה + צורן סופי: סון</p> <p>שורש: ש-י-ח + משקל: קִילָה</p>
<p>גזירה קווית = בסיס + צורן סופי</p> <p>גזירה מסורגת = שורש + משקל</p>	<p>בסיס: מסעדה + צורן סופי: סן</p> <p>שורש: ס-ע-ד + משקל: מִקְטֵלָה</p>

תרגיל 167

(1) זוגות שדרך תצורתם זהה:

- זוג 1: נִפְחֵיָהּ - פְּרִדְסֹן = בסיס וצורן סופי
- זוג 3: מְחַשֵּׁב - מַעֲלִית = שורש ומשקל
- זוג 6: צוֹלֵלָן - שְׁחַמְטָאִי = בסיס וצורן סופי
- זוג 8: פְּרִשָּׁן - חֲטִיט = שורש ומשקל
- זוג 10: דוֹבֵר - מְנַהִיג = שורש ומשקל
- זוג 11: מְקַלֵּן - שְׁנַתוֹן = בסיס וצורן סופי
- זוג 14: פְּתִיבָהּ - הַבְּעָהּ = שורש ומשקל
- זוג 15: זְהִירוֹת - הִרְפְּתִקֵּן = בסיס וצורן סופי
- זוג 18: יְזַמּוֹת - קַעֲרִית = בסיס וצורן סופי

(2) זוג 2: מַצְלֵמָה = שורש ומשקל, צְלַמְנִיָהּ = בסיס וצורן סופי

- זוג 4: נִבּוֹן = שורש ומשקל, נִיבּוֹן = בסיס וצורן סופי
- זוג 5: חֲסֻכּוֹנִי = בסיס וצורן סופי, חֲסֻכּוֹן = שורש ומשקל
- זוג 7: הִסְרָטָהּ = שורש ומשקל, סְרִטוֹן = בסיס וצורן סופי
- זוג 9: דְּבוּרִית = בסיס וצורן סופי, דְּבוּר = שורש ומשקל
- זוג 12: מְנוּפְּאִי = בסיס וצורן סופי, מוּכָס = שורש ומשקל
- זוג 13: נֶצְחוֹן = שורש ומשקל, עֲרִיצוֹת = בסיס וצורן סופי
- זוג 16: מְדַעֵן = בסיס וצורן סופי, סִפּוֹן = שורש ומשקל
- זוג 17: מוֹדְעָהּ = שורש ומשקל, מוֹדְעוֹת = בסיס וצורן סופי

תרגיל 168

- 1.** (1) שְׂאֵלָה = שורש ומשקל
שְׂאֵלוֹן = בסיס וצורן סופי
(2) שְׂאֵלָה
- 2.** (1) שְׁלֵמוֹת = בסיס וצורן סופי
הַשְׁתַּלְּמוֹת = שורש ומשקל
(2) שְׁלֵמוֹת
- 3.** (1) פְּרִטְיוֹת = בסיס וצורן סופי
פְּרִיטָה = שורש ומשקל
(2) פְּרִטְיוֹת
- 4.** (1) הַשְׁתַּלְּחוֹת = שורש ומשקל
שְׁלִיחוֹת = בסיס וצורן סופי
(2) שְׁלִיחוֹת
- 5.** (1) הַשְׁתַּתְּפוֹת = שורש ומשקל
שְׁתַּפוֹת = בסיס וצורן סופי
(2) שְׁתַּפוֹת
- 6.** (1) הִרְכָּבָה = שורש ומשקל
מְרַכְּבוֹת = בסיס וצורן סופי
(2) הִרְכָּבָה
- 7.** (1) זְכָאוֹת = בסיס וצורן סופי
זְכָאִי = שורש ומשקל
(2) זְכָאִי , זְכָאוֹת

שמות הגזורים לפי בסיס וצורן סופי				שמות הגזורים לפי שורש ומשקל
בסיס עברי וסיומת לועזית	בסיס לועזי וסיומת לועזית	בסיס לועזי וסיומת עברית	בסיס עברי וסיומת עברית	
פלמחניק	אופוזיציונר	דקורטור	סבלנות	סבלן
מושבניק	מיליונר	כימאי	סוכנות	פצצה
מוסקניק	אופטומטריסט	בנקאי	שיטתי	עדות
קיבוצניק	גיטריסט	פיסיקאי	מנהלן	ראיה
מילואימניק	אסטרולוג	קונדיטוריה	חקלאי	תאוריה
	טרקטוריסט	סנגוריה	מחשבון	וסות
		צ'לן	מונית	שרת
			טלפונאי	קריא
			עשביה	מקלחת
			סידן	התפרצות
			יעילות	תעלול
			צבאי	חציה
			אוזיה	פרעון
			כפית	

תרגיל 170

א. משמעויות:

הקטנה: ילדון, עכברון, ספלון, שדון, בקבוקון, ארנבון, ארנקון
מכשיר: סביבון, הליכון, שעון, שפתון
אוסף: אלפון, תקנון, מחירון, חידון

ב.

משמעות צורן	מילה חדשה
הקטנה	פצעון
חלק לבוש	1. גופיה
הקטנה	2. כוסית
הקטנה	3. צינורית
בעל מקצוע	4. ימאי
אוסף / קבוצה	5. תעריפון
תכונה	6. סבלות
מכשיר / כלי	7. אווירון
שם מופשט	8. ציונות
שם תואר / בעל תכונה	9. קולני
בעל מקצוע	10. דגלן
בעל מקצוע	11. במאי
שם תואר	12. גורלי
שם מופשט	13. מורכבות
מקצוע	14. רוקחות
בעל מקצוע	15. פרדסן
בעל מקצוע	16. כימאי
בעל מקצוע	17. תסריטאי
שם תואר	18. אכזרי
כתב עת	19. תקופון
שם מופשט	20. כמות

משמעות צורן	מילה חדשה
בעל מקצוע	21. משפטן
תכונה	22. תחביבן
שם תואר	23. עורפי
כלי תחבורה	24. חללית
מקום	25. צמיגיה
תכונה	26. בגרות
תכונה	27. מצחיקן

תרגיל 171

- א. 1. עלון - משמעות הצורן הסופי: כתב עת, השאר אוסף / קבוצה
2. חוֹבֵבָן - משמעות הצורן הסופי: בעל תכונה, השאר בעל מקצוע
3. תַּחְתוֹן - משמעות הצורן הסופי: סדר, השאר הקטנה
4. גְּמִישוּת - משמעות הצורן הסופי: תכונה, השאר שם מופשט
5. פְּעוּטוֹן - משמעות הצורן הסופי: מקום, השאר הקטנה
6. צִידָנִית - משמעות הצורן הסופי: מכשיר, השאר כלי תחבורה
7. נְגָרוּת - משמעות הצורן הסופי: מקצוע, השאר שם מופשט
8. מְקָלִית - משמעות הצורן הסופי: כלי תחבורה, השאר הקטנה
9. תוֹקֶפֶן - משמעות הצורן הסופי: תכונה, השאר בעל מקצוע
10. קַפְּאִי - משמעות הצורן הסופי: מקצוע, השאר מקום
11. עֶצְבָּנִי - משמעות הצורן הסופי: תכונה, השאר שם תואר
12. מְפַסְיֵדָן - משמעות הצורן הסופי: תכונה, השאר בעל מקצוע
13. עֲנֻתָן - משמעות הצורן הסופי: בעל מקצוע, השאר הקטנה
14. מְחַסְנִית - משמעות הצורן הסופי: מכשיר, השאר כלי תחבורה

- ב. 1. (1) יוצא דופן מבחינת המשמעות של הצורן הסופי: **מְטָרְיָה** (מכשיר / כלי, השאר מקום)
 (2) מאפיה / מסגריה / מעדניה וכו'....
2. (1) יוצא דופן מבחינת המשמעות של הצורן הסופי: **יְלָדוֹת** (שם מופשט, השאר בעל מקצוע)
 (2) חואי / חקלאי / רפתן / תחזוקן וכו'....
3. (1) יוצא דופן מבחינת המשמעות של הצורן הסופי: **מְצַחֵקוֹן** (תכונה, השאר בעל מקצוע)
 (2) שחמטאי / פזמונאי / חצוצרן / ספרן וכו'....
4. (1) יוצא דופן מבחינת המשמעות של הצורן הסופי: **לְבָנוֹנִי** (מוצא, השאר שם תואר)
 (2) גלותי / המוני / מקורי / צפוני / ראשוני וכו'.....
5. (1) יוצא דופן מבחינת המשמעות של הצורן הסופי: **חוֹלְמָן** (תכונה, השאר בעל מקצוע)
 (2) יבואן / כרטיסן / טלפונאי / מזנונאי וכו'.....
6. (1) יוצא דופן מבחינת המשמעות של הצורן הסופי: **שְׂאֲפָתָנוֹת** (תכונה, השאר הקטנה)
 (2) אבטיחון / ספלון / עכברון / ארונית / משורית וכו'....

תרגיל 172

1. א. **מְפָתָה** = מ' פה"פ (עבר נסתר: מְפָה, שורש: מ-פ-ה)
מְיָפָה = מ' תחילית (עבר נסתר: יָפָה, שורש: י-פ-ה)
 ב. שורש: מ-פ-ה. שורש זה הוא גזור שם מהמילה מְפָה.
 ג. (1) **מְפִית**
 (2) הקטנה
2. א. שורש ומשקל: **מְצַיֵן** , **מְשַׁאֵב** , **שְׂפוּר** , **לְמוּד** , **רְכוּז**
הַפְחָתָה (הַפְחָתָה. הפחתת היא צורת נסמך). , **הַשְׁמָנָה**
מְנִיעָת (מניעה. מניעת היא צורת נסמך) , **פְּקוּחַ**
בסיס וצורן סופי: **מוֹדְעוֹת** , **אֲנוּשׁוֹת** , **זְמִינוֹת** , **אֵיכוֹת**
 ב. **שְׁנוּעַ**: הוספת האות ש' לפני אותיות. השורש המקורי: נ-ו-ע
מְחֻזָּר: שורש ראשוני: ח-ז-ר. מילה מהשורש: מְחֻזָּר < שורש תנייני: מ-ח-ז-ר
 ג. א. **מְבַקְרָת** , **מְנַטְרָת** , **מְפַקְחָת** = בניין פועל (שים זיהוי: קובוץ בפה"פ)
 ב. (1) **בְּרִיאוֹת** = בסיס וצורן סופי
 (2) שורש ומשקל

3. א.

למלא = נל"א

לפנות = נל"י/ה

להתייעץ = נפויי נוטה על דרך השלמים. (הערה: בבניינים הכבדים: פיעל, פועל והתפעל הנטייה

היא על דרך השלמים.)

לבצע = שלמים

ב. (1) מתחזקים = ת-ח-ז-ק, פועל

(2) השורש הראשוני של השורש ת-ח-ז-ק היה ח-ז-ק. והמילה מהקטע בעלת השורש הראשוני

(המקורי) היא תחזוקה.

ג. (1) שתיה

(2) (1) בריאות, שגרותי, ביתי

(2) שורש ומשקל (מתקן)

ד. (1) נקודת שוני אחת בין שתי הצורות: הגזרה (נקוי = נל"י/ה, חטוי = נל"א)

(2) (1) חטוי - המילים זהות בגזרה (נל"א)

(2) הפעלים דומים בזמן ובגוף

מעודדת [גזרה: עויי, בניין: פיעל, זמן: הווה, גוף: נסתרת (היא)]

מגבירה [גזרה: שלמים, בניין: הפעיל, זמן: הווה, גוף: נסתרת (היא)]

תרגיל 173

1. (3)

2. (1)

3. (4)

4. (4)

5. (2)

6. (2)

תרגיל 174

1. א. בעל מקצוע
ב. בסיס וצורן סופי: אָצוּן, מְנוּפָּאִי, תְּכָנִיתָן, פְּרָסוּמָאִי, בְּנָאִי
שורש ומשקל: מִתְאַגְרֵף, צָפָר, סוּהַר, מְאַרְגֵּן, מְמַחֵה, כּוֹרֵה, רִקְדָּן, דּוּבֵר, בְּדָרָן
2. א. מקומות
ב. צְרָכְנָה = בסיס וצורן סופי. דרך התצורה של שאר המילים היא שורש ומשקל.
3. א. מְזַכְּרוֹת (דרך התצורה היא בסיס וצורן סופי. דרך התצורה של שאר המילים היא שורש ומשקל).
ב. הַזְכָּרוֹת = שורש: ז-כ-ר + משקל הַקְטָלוֹת (שם פעולה בבניין נפעל)
מְזַכֵּר = שורש: ז-כ-ר + משקל מְקַטֵּל
זָכְרוֹן = שורש: ז-כ-ר + משקל קְטָלוֹן
הַזְכָּרָה = שורש: ז-כ-ר + משקל הַקְטָלָה (שם פעולה בבניין הפעיל)
מְזַכֵּיר = שורש: ז-כ-ר + משקל מְקַטִּיל
4. א. דְרָמָה (דרך התצורה היא שורש ומשקל. דרך התצורה של שאר המילים היא בסיס וצורן סופי).
ב. אֲדַרְיָכְלוֹת = בסיס: אדריכל + צורן סופי: סות
תְּלִישׁוֹת = בסיס: תלוש + צורן סופי: סות
אֲרוּנִית = בסיס: ארון + צורן סופי: סית
סִימְנָה = בסיס: סימן + צורן סופי: סיה
נְזִילוֹת = בסיס: נזיל + צורן סופי: סות
5. א. שִׁירוֹן
ב. מְכוֹן (שורש: כ-ו-נ)
6. א. מְכוּנָאוֹת
ב. מְשַׁחָה (שורש: מ-ש-ח)
7. א. תְּחָתִית
ב. תְּלוֹת (שורש: ת-ל-י/ה)

תרגיל 175

1. צורן גזירה
2. **צורן נטייה** (לציון רבים)
3. צורן גזירה
4. צורן גזירה
5. צורן גזירה
6. צורן גזירה
7. **צורן נטייה** (לציון שייכות)
8. צורן גזירה
9. צורן גזירה
10. צורן גזירה
11. צורן גזירה
12. **צורן נטייה** (לציון רבים)
13. צורן גזירה

תרגיל 176

1. **מוריהם** = המורים שלהם < הצורן הסופי לציון שייכות. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
2. **מקדשת** = את מקודשת < הצורן הסופי לציון הגוף. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
3. **פתאומי** = פתאום + צורן סופי סי < נוצרה מילה חדשה. תפקיד הצורן הסופי הוא צורן גזירה.
4. **התקדמתם** = אתם התקדמתם < הצורן הסופי לציון הגוף. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
5. **התקדמותם** = ההתקדמות שלהם < הצורן הסופי לציון שייכות. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
6. **תרגולותיהן** = התרגולות שלהן < הצורן הסופי לציון שייכות. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
7. **תחושתנו** = התחושות שלנו < הצורן הסופי לציון שייכות. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
8. **תשלפי** = את תשלפי < הצורן הסופי לציון הגוף. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
9. **מפורסמת** = את מפורסמת < הצורן הסופי לציון הגוף. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
10. **חצוצרן** = חצוצרה + צורן סופי סן < נוצרה מילה חדשה. תפקיד הצורן הסופי הוא צורן גזירה.
11. **ממשלתי** = ממשלה + צורן סופי סי < נוצרה מילה חדשה. תפקיד הצורן הסופי הוא צורן גזירה.
12. **ממשלות** = הצורן הסופי לציון הריבוי. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
13. **תפקידה** = התפקיד שלה < הצורן הסופי לציון שייכות. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
14. **תיקיה** = תיק + צורן סופי סיה < נוצרה מילה חדשה. תפקיד הצורן הסופי הוא צורן גזירה.
15. **רוקחות** = רוקח + צורן סופי סות < נוצרה מילה חדשה. תפקיד הצורן הסופי הוא צורן גזירה.
16. **הנדסאי** = הנדסה + צורן סופי סאי < נוצרה מילה חדשה. תפקיד הצורן הסופי הוא צורן גזירה.
17. **הפרה** = שורש (נ-כ-ר) + משקל (הקטלה) < נוצרה מילה חדשה. תפקיד הצורן הסופי הוא צורן גזירה.
18. **הפרתם** = אתם הכרתם < הצורן הסופי לציון הגוף. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
19. **הפרתם** = ההכרה שלהם < הצורן הסופי לציון שייכות. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
20. **מבלגנת** = את מבלגנת < הצורן הסופי לציון הגוף. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.
21. **תעשייתי** = תעשייה + צורן סופי סי < נוצרה מילה חדשה. תפקיד הצורן הסופי הוא צורן גזירה.
22. **שעונים** = הצורן הסופי לציון הריבוי. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.

הסבר : הצורן הסופי במילה שעון הוא צורן גזירה (שעה + צורן סופי סוף). המילה שעון היא מילה חדשה, ואילו המילה שעונים היא הריבוי של המילה שעון ולכן הצורן הסופי הוא צורן נטייה.

23. ספְרִיּוֹת = הצורן הסופי לציון הריבוי. תפקיד הצורן הסופי: צורן נטייה.

24. ספְרִיָּה = סוכר + צורן סופי סָה < נוצרה מילה חדשה. תפקיד הצורן הסופי הוא צורן גזירה.

תרגיל 177

1. - צורן גזירה

- צורן נטייה

2. - צורן נטייה

- צורן גזירה

3. - צורן גזירה

- צורן נטייה

4. - צורן גזירה

- צורן נטייה

5. - צורן נטייה

- צורן גזירה

6. - צורן גזירה

- צורן נטייה

7. - צורן נטייה

- צורן גזירה

8. - צורן גזירה

- צורן נטייה

10. - צורן נטייה

- צורן גזירה

- צורן נטייה

9. - צורן גזירה

- צורן נטייה

תרגיל 178

1. א. (1) בסיס וצורן סופי
(2) שם תואר

ב. תפקיד הצורן הסופי במילים שבסעיף א' הוא צורן גזירה, ואילו תפקיד הצורן הסופי בסעיף זה הוא צורן נטייה (לדוגמה: כְּסָפִי = הכסף שלי)

תרגיל 179

התשובה מבוססת על ההבחנה בין צורן גזירה לבין צורת נטייה.

טור א	טור ב
צורן גזירה (בסיס: ירושלים + צורן סי)	נְצַלְנוּת (בסיס: נצלן + צורן סות) צורן נטייה – הַצְלַתְם (צורן לציון גוף נוכחים - אתם) מְנַצֵּלְת (צורן לציון גוף נקבה)
צורן נטייה (התסריט שלהן)	דְּבַרְיָהֶם (צורן נטייה לציון שייכות: הדברים שלהם) צורן גזירה – בְּרָזָה (בסיס: ברז + צורן סָה)
צורן נטייה (ההרגשה שלהם)	מְשִׁימוֹת (צורן לציון רבות) צורן גזירה – עֲתוֹן (בסיס + צורן סוֹן) שְׂיִכוֹת (בסיס: שיד + צורן סות)
צורן גזירה (בסיס: פצע + צורן סוֹן)	חֹוּאִי (בסיס: חוה + צורן סאי) צורן נטייה – מְדַבְּרִים (צורן לציון רבים) פְּרִשְׁתָּן (צורן לציון גוף נוכחות – אתן)
צורן נטייה (צורן לציון רבות)	דוֹדְנֹו (צורן נטייה לציון שייכות: הדוד שלנו) צורן גזירה – כְּרִטִּיסָה (בסיס: כרטיס + צורן סָה) יְחוּדִי (בסיס: יחוד + צורן סי)
צורן נטייה (האופי שלו)	צֻלְקוֹת (צורן נטייה לציון ריבוי נקבה) צורן גזירה – מְלִיחוֹת (בסיס: מלוח + צורן סות) מְקוֹמוֹן (בסיס: מקום + צורן סוֹן)
צורן נטייה (ראיתי אותה)	צְעִירִים (צורן נטייה לציון רבים) צורן גזירה – קַעֲרִית (בסיס: קערה + צורן סית) נוֹכְחִי (בסיס: נוכח + צורן סי)

טור א	טור ב
צורן גזירה (בסיס: קול + צורן סי)	מְהוּת (בסיס: מה + צורן סות) צורן נטייה – מְסַמְּנִים (צורן לציון רבים) פְּחִיּוֹת (צורן לריבוי נקבה)
צורן גזירה (בסיס: חקלאות + צורן סאי)	צְמַחְיָה (בסיס: צמח + צורן סיה) צורן נטייה – צוּמְחוֹת (צורן לציון ריבוי נקבה) צְמַחְיָה (צורן לציון שייכות: הצמחים שלה)
צורן נטייה (החיסכון שלי)	מְטָעִים (צורן נטייה לציון רבים) צורן גזירה – קְלוֹת (בסיס: קל + צורן סות) זְבוּבוֹן (בסיס: זבוב + צורן סון)
צורן נטייה (אהבתי אותך)	מְאַכְלִים צורן נטייה לציון ריבוי זכר (רבים) צורן גזירה – צָבָאִי (בסיס: צבא + צורן סי) פְּחֻדָּנוֹת (בסיס: פחדן + צורן סות)
צורן גזירה (בסיס: תמים + צורן סות)	טְבָעִי (בסיס: טבע + צורן סי) צורן נטייה – מְחַשְׁבוֹת (לציון ריבוי נקבה) עֲצִים (לציון ריבוי זכר)
צורן גזירה (בסיס: אוסטרליה + צורן סי)	טְנִיֶסְאִי (בסיס: טניס + צורן סאי) צורן נטייה – מְרַגְשֵׁת (לציון נקבה) טְפָחִיּוֹת (לציון ריבוי נקבה)
צורן נטייה (הספיגה שלהן)	טְיוֹלִינוֹ צורן נטייה לציון שייכות (הטיולים שלנו) צורן גזירה – יוּמוֹן (בסיס: יום + צורן סון) שְׁלִיחוֹת (בסיס: שליח + צורן סות)
צורן גזירה (בסיס: יהודי + צורן סות)	יְבוּאָן (בסיס: יבוא + צורן סן) צורן נטייה – יְבוּאָנוֹת (לציון ריבוי זכר) יְהוּדִים (לציון ריבוי זכר)
צורן נטייה (טיפחתי אותה)	עֲצִיץ צורן נטייה לציון שייכות (העציצים שלו) צורן גזירה – רְעוֹת (בסיס: רע (חבר) + צורן סות) בוֹטָנִיקָאִי (בסיס: בוטניקה + צורן סאי)
גזירה (בסיס: איתור + צורן סית)	שְׁקָדְנוֹת (בסיס: שקדן + צורן סות) צורן נטייה – מְחַבְּתוֹת (לציון ריבוי נקבה) חֻלְצָתִי (לציון שייכות - החולצה שלי)

טור א	טור ב
צורן נטייה לציון גוף ראשון (אני)	למדתי צורן לציון מילת יחס "את" (לימדתי אותה) צורן גזירה – רעיונאי (בסיס: רעיון + צורן סאי) תפאורן (בסיס: תפאורה + צורן סן)
גזירה (בסיס: תצפית + צורן סן)	גלגלית (סקט) (בסיס: גלגל + צורן סית) צורן נטייה – פסלך (צורן לציון שייכות (הפסל שלך) מדבקה (צורן לציון נקבה)
גזירה (בסיס: כלכלה + צורן סי)	פלפון (בסיס: כלכלה + צורן סן) צורן נטייה – פלפלות (צורן לציון ריבוי נקבה) פלפתי (צורן לציון שייכות - הכלכלה שלי)
גזירה (בסיס: ירק + צורן סן)	שריונית (בסיס: שריון + צורן סית) צורן נטייה – מקבלת (צורן לציון נקבה) משקפיה (צורן לציון שייכות - המשקפיים שלה)

תרגיל 180

א. רב-מִקָּר , אי-הבנה , דו-חודשי , מד-גובה , מיני-בוס , אל-יסודי , חד-פעמי , בר-מצווה
טרום-חובה , תת-אלוף , על-אנושי

ב. קולנוע , שמרטף , כדורעף , רמקול , אלחוט , גלֵעד

ג. מגדלור , רכבל , רמזור , ברוז , זרקור , חמשיר , מחזמר

תרגיל 181

בסיס ובסיס	בסיס וצורן סופי	בסיס וצורן תחילי	
X			שֶׁלֶדָג
X			.1
X			.2
	X		.3
		X	.4
		X	.5
	X		.6
X			.7
	X		.8
X			.9
X			.10
	X		.11
	X		.12
		X	.13
	X		.14
		X	.15

בסיס ובסיס	בסיס וצורן תחילי	בסיס וצורן סופי	שורש ומשקל	
			X	.1
		X		.2
	X			.3
			X	.4
		X		.5
	X			.6
X				.7
X				.8
			X	.9
		X		.10
			X	.11
		X		.12
	X			.13
			X	.14
		X		.15
		X		.16
			X	.17
			X	.18
X				.19
			X	.20
		X		.21
	X			.22
X				.23
			X	.24
X (בעל לשון)				.25

בסיס ובסיס	בסיס וצורן תחילי	בסיס וצורן סופי	שורש ומשקל	
	X			.26
	X			.27
			X	.28
				.29
	X			.30
	X			.31
	X			.32
		X		.33
X				.34
	X			.35
		X		.36
X				.37
X				.38
	X			.39
		X		.40
			X	.41
		X		.42
			X	.43
	X			.44
		X		.45
		X		.46
		X		.47
			X	.48
			X	.49
		X		.50
			X	.51
X (פלא+פון)				.52
	X			.53

בסיס ובסיס	בסיס וצורן תחילי	בסיס וצורן סופי	שורש ומשקל	
	X			.54
		X		.55
			X	.56
			X	.57
X				.58
X				.59
X				.60
X				.61
	X			.62
			X	.63

תרגיל 183

1. א. (1) מלון = שורש ומשקל

(2) בסיס וצורן סופי

ב. (1) מלונית = מילה + צורן סון במשמעות אוסף/קבוצה + צורן סופי סית במשמעות הקטנה

(2) בסיס וצורן תחילי

(3) מסך = ס-כ-כ, מכשיר = מקטיל, מקלדת = מקטלת.

2. (1) דרשנות = בסיס וצורן סופי

(2) שורש ומשקל

(3) (1) דרישה - בקשה תקיפה

(2) ארבע המילים הנותרות בנושא דתי (סייג, מדרשה היא מוסד עיוני או מקצועי להשכלה על

תיכונית, לאו דווקא בנושא דתי)

3. א. (1) תצפיתן = בסיס וצורן סופי, תצפית = שורש ומשקל

(2) מצב = י-צ-ב, הופעל, צופה = צ-פ-י/ה, קל

ב. (1) כן. התצפיתן צופה בתזוזה של האויב, בשינוי המיקום שלו

(2) ארגון או מפלגה

חבר הכנסת הקים תנועה פוליטית חדשה.

(3) כן. שתי המילים בגזרת עויי (תנועה = נ-ו-ע, תזוזה = ז-ו-ז)

- (4) (1) שנוי = ש-נ-י/ה, פיעל, מקום = מ-ק-מ, פיעל.
 (2) מקום < שורש ראשוני: ק-ו-מ, שם: מקום. שורש תנייני: מ-ק-מ

4. א. הפְּרָה = שורש ומשקל, תַּת-הַפְּרָה = בסיס וצורן תחילי, הַפְּרָתִי = בסיס וצורן סופי
 ב. צורן נטייה (שייכות: ההכרה שלי)
 ג. (1) ע-ר-פ-ל
 (2) שורש גזור שם מהמילה עֲרָפֶל
 ד. מצויים = מ-צ-א
 שבה = ש-ו-ב, קל
 הכרה = הפעיל
 מישור = י-ש-ר
 ה. (1) הַחְלָמָה = בניין הפעיל
 (2) אנו מאחלים לך החלמה מהירה. / ההחלמה של החולה ארכה שבוע ימים.
 (3) החלמה = הבראה מפציעה / מחלה. חולמים = לחשוב בזמן השינה...

5. א. בַּר-הַשְּׁגָה = בסיס וצורן תחילי, הַשְּׁגָה = שורש ומשקל
 ב. צורן נטייה לציון שייכות (הַשְּׁגוּתֵיהֶם = ההשגות שלהם)
 ג. הַצְּבָתִי = י-צ-ב, הפעיל
 לְהַגִּישׁ = נ-ג-ש
 תִּצְרִיף = תִּקְטִיל , תִּשְׁלֹם = תִּקְטֹל
 הוֹדְעָה = הִקְטִלָּה. (הודעה = י-ד-ע)
 לידיעתך, המשקל של המילה מְפַלְגָה הוא מְקַטְלָה

- ד. בַּר-הַשְּׁגָה = שניתן להשיג את הדבר (על פי ההקשר ניתן להשיג את היעד).
 הַשְּׁגוּתֵיהֶם = הסתייגות, טענה סותרת. על פי ההקשר, חברי המפלגה השמיעו את ההסתייגות שלהם/ביקורת/התנגדות על תפקודו של היו"ר.

תרגיל 184

- בע"פ = בעל פה, מוצ"ש = מוצאי שבת, חוה"מ = חול המועד, ארה"ב = ארצות הברית
 אחה"צ = אחר הצהריים, מע"מ = מס ערך מוסף, ח"כ = חבר כנסת, אע"פ = אף על פי
 חז"ל = חכמינו זכרונם לברכה, הנ"ל = הנזכר לעיל (למעלה), לפנה"ס = לפני הספירה
 רצ"ב = רצוף בזה, עו"ד = עורך דין, ראשל"צ = ראשון לציון, ד"ש = דרישת שלום

ראשי תיבות (נוטריונים)	שאינה מלעז	בסיס ובסיס	בסיס וצורן סופי	בסיס וצורן תחילי	
		X			.1
				X	.2
	X				.3
				X	.4
	X				.5
			X		.6
				X	.7
				X	.8
X					.9
			X		.10
X					.11
		X			.12
				X	.13
			X		.14
X					.15
			X		.16
			X		.17
	X				.18
	X				.19
			X		.20
	X				.21
			X		.22
	X				.23
			X		.24
	X				.25
X					.26

ראשי תיבות (נוטריקונים)	שאלה מלעז	בסיס ובסיס	בסיס וצורן סופי	בסיס וצורן תחילי	
			X		.27
		X			.28
	X				.29
	X				.30
X					.31
			X		.32
			X		.33
				X	.34
		X			.35
		X			.36
X					.37
	X				.38
		X			.39
			X		.40
			X		.41
	X				.42

תרגיל 186

א. בסיס וצורן סופי

ב. (1) שאלה מלעז

(2) דומה: דרך התצורה היא בסיס וצורן סופי

ההבדל: הבסיס במילה גרפיקאי הוא לועזי, ואילו הבסיס במילים שבסעיף א' הוא עברי.

ג. (1) הַגָּאִי

(2) שורש ומשקל

ד. (1) שורש ומשקל

(2) צורן נטייה לציון ריבוי (רבים / רבות)

סיכום ✓

תרגיל 187

(1) השמות שדרך תצורתם היא בסיס וצורן סופי (גזירה קווית):
שקית, גשרון, תברואן, דריכות, צורפות, פסלון, חשבונאי, פלאי, משיבון, מוזיקאי
הרפתקן, חידון, תחזוקן, עינית, אפשרות, יהלומן, ישות

(2)

שאיילה מלועזית	שורש ומשקל	ראשי תיבות (נוטריקונים)	בסיס ובסיס (הרכב בסיסים והלחם)
דיאטה ז'קט אקדמיה פוליטיקה מיוז הרמוניה פדיקור אוסקר	טיח בצקת פקדון נהיגה תבונה בישן צהבת מצגת מכאוב מסור פחדן שריטה מצלמה מצפן	תנ"ך קק"ל דמ"פ (דמי מפתח)	חמשיר תמנון ערפיח רמקול כדורגל תפוצ'פס גזעול

תרגיל 188

1. מרסס
2. גנבה
3. מדבקה
4. מספרה
5. מגלשה
6. מסגן
7. מסוקים
8. מזבלה
9. מסורים
10. מחדד

11. שְׂרָפָה
12. מְסֻרָה
13. דְּלִיקִים
14. מְכַסֶּה
15. אֶסְפֵּת
16. מְגִהֵץ
17. מְנוּעִים
18. מְסַחֵטָה
19. מְשַׁדֵּר
20. מִתְפַּרֵּה
21. מְפַסֵּק
22. עֲבֵרַת
23. מְקַלֵּעַ
24. מְנוּפִים
25. מְקַפְצָה
26. נְבִלָה / טְרָפָה
27. מְשַׁגֵּר
28. מְשַׁחֵטָה
29. מְבַחֵנָה
30. מְחַצְבָה (האות ח' משפיעה על הניקוד, פתח במקום חיריק, על פי משקל מְקַטְלָה למקומות, כגון מְסַפְרָה)
31. מְזַרְכָּה
32. מְגַרְסָה
33. מְסַפְּנָה
34. מְמַטְרָה
35. מְחַלֵּף (השפעת העיצור הגוני (ח') על ניקוד המ')
36. מְשׁוּטִים
37. מְרַפְּאָה
38. מְגַב
39. מְחַשֵּׁב
40. מְצוּפִים

תרגיל מסכם

תרגיל 189

1. (1) לחשוש
 (2) תקציב הסבר: שורש ראשוני: ק-צ-ב. שם עצם: תקציב. שורש תנייני: ת-ק-צ-ב

2. (1) ג. פתרון (שורש ומשקל, השאר בסיס וצורן סופי)
 (2) ד. רמאי (שורש ומשקל, השאר בסיס וצורן סופי)
 (3) ב. פטריוט (שאיילה מלעז, השאר הרכבים)
 (4) ג. תשבצון (בסיס וצורן סופי, השאר שורש ומשקל)
 (5) א. מצפור (הלחם בסיסים, השאר שורש ומשקל)
 (6) ד. מגבית (שורש ומשקל, השאר בסיס וצורן סופי)

3. אכזה
 הסבר: שורש ראשוני: כ-ז-ב, שם מהשורש: אכזה. שורש תנייני: א-כ-ז-ב

4. ב. קנאי דרך תצורה: שורש (ק-נ-א) ומשקל בעלי מקצוע
 5. א. פופולרי פופולר - שאילה מלעז + צורן סופי סי לציון שם תואר.
 פופולרית = סית - צורן נטייה
 ב. תקליטור = הלחם בסיסים (תקליט + אור)

6. א.

<u>בסיס וצורן סופי</u>	<u>שאיילה מלעז</u>	<u>בסיס ובסיס (הרכב בסיסים והלחם)</u>	<u>שורש ומשקל</u>
שירון	פוטנציאל	מטולנוע (מטול + נוע)	גמילה
מדיני	פאג	קטרול (קט+רגל)	משקלת
	אינפלציה	רשמקול (רשם+קול)	
	סטודנט	אופנוע (אופן + נוע)	
		דחפור (דחף + חפר)	
		מגדלור (מגדל + אור)	

- ב. (1) בסיס וצורן סופי: מסעדות, מסעדות, מסעדות
 שורש ומשקל: מסעדה, סועד, מסעד
 (2) מסעדות (מסעדה + סות), מסעדה (שרש: ס-ע-ד ומשקל מקטלה)
 ג. צורן תחילי (מולטי)

7. א. (1) מִיעָדָת = י-ע-ד, פועל
 (2) לְגַרֵם = קל, לְהַרְפֵּא = נפעל
 (3) הַצְלִיחָה

- ב. אֶפְצַח (גוף ראשון עתיד, תמיד תחילית א')
 מְפַצֵּחַ כלי המשמש לפיצוח אגוזים, הגייה לפי המשקל מְקַטֵּל (כלי / מכשיר)
 מְפִירוֹת (מ' בנטייה בגזרות שלמים, חפ"נ וחפ"צ תנוקד בפתח)
 צָבַע לפי משקל בעלי מקצוע קָטֵל
 מְשַׁתֵּלָה לפי משקל מקום מְקַטֵּלָה

8. א. ד. תִּפְאָרֶת
 הַסֵּבֵר: תּוֹסֶפֶת (שורש י-ס-פ). המילה היתה אמורה להיכתב כך: תּוֹסֶפֶת, כלומר המשקל הוא תִּקְטָלֶת. מכאן - המילה תוספת שווה במשקלה למילה תִּפְאָרֶת (שורש פ-א-ר)
 ב. תּוֹחֶלֶת (שורש: י-ח-ל, גזרת נפויי, (תּוֹחֶלֶת) משקל תִּקְטָלֶת). השם הנוסף מאותו המשקל ובאותה הגזרה של השם תוחלת הוא תּוֹעֶלֶת (שורש: י-ע-ל, (תּוֹעֶלֶת) משקל תִּקְטָלֶת)

9. א. שתי הקבוצות צדקו. כאשר המילה אֵינָה בהקשר ניתן להבינה בשתי צורות. (שימו לב, כאשר ניתן הקשר יש לקרוא ולהבינו לפני שעונים על השאלה!!)
 ב. מְנוּחָה בין אימוני כוח באמצעות משקולות חשובה לבניית השרירים. עורכת הדין הקריאה את הצוואה של המְנוּחָה.

10. (1) ד. כָּלְבוּ (כָּלְבוּ)
 (2) בְּשִׁכְנוּתִי פתחו (צורן נטייה = בשכונה שלי) ,... הוועד הַשֵּׁ כוֹנְתִי (צורן גזירה = שם תואר)
 (3) מִסְפָּרָה

11. א. (1) שוֹעֵר
 (2) כְּדוּרְעַף, קְלוּנֹעַ

12. (1) סָלוֹן
 חֲדָרוֹן
 מְטַבֵּחַ, גְּדוּל
 (2) חֲדָרוֹן (צורן גזירה), דִּירְתָנוּ (צורן נטייה)

תרגיל 190

1. א. (1) **מְכוּנִית** = בסיס וצורן סופי
- (2) דרך התצורה המשותפת לשאר המילים - שורש ומשקל
- ב. **אנטיבייטיקה, רנטגן, אינטרנט / פלאפון, אפליקציות פסטור** = פיעל
- ג. **רְפוּאֵי** = צורן גזירה (שם תואר), השאר צורן נטייה (שייכות = **תְּקוּפְתָנוּ**, ריבוי (רבים / רבות) = **הַמְצָאוֹת, קַפְסָאוֹת, סִינְטֵטִים, אֶפְלִיקָצִיּוֹת**)
- ד. (1) ע-ו-ד, קל
(2) תְּעוּדָה
- ה. (1) אם נהגה את הצורה **מְקַרֵר** נהגה על פי המשקל מְקַטֵל (משמעות כלי / מכשיר), כמו המילים מְגַהֵץ ומְדַחֵס
על פי האקדמיה ללשון העברית, המונח התקני הוא **מְקַרֵר** (משקל מְפַעֵל).
הבחנת המשמעות בין משקל מְפַעֵל (עושה הפעולה) ובין מְקַטֵל (כלים ומכשירים) איננה מוחלטת. שמות מכשירים אחדים נשקלו במשקל עושה הפעולה: מְאוֹרֵר, מְיִיבֵשׁ, מְדִיחַ (כלים), וכך גם הַמְקַרֵר. כבר מלכתחילה נקבע השם בצורה מְקַרֵר – בימי ועד הלשון (תרפ"ח, 1928) (מתוך דף הפייסבוק של האקדמיה ללשון העברית)
- (2) **מְקַרֵר**
- (3) אין לכתוב משפט
2. (1) בניין פיעל
(2) רפוי = גזרת נל"א, השאר גזרת נל"י.ה. (כדי לזהות את הגזרה הוצא את השורש!!!
רפוי = ר-פ-א, דְּמוּי = ד-מ-י/ה, זְכוּי = ז-כ-י/ה, פְּנוּי = פ-נ-י/ה
3. א. משפט (1) גזרת נל"י/ה (מְהַנֶּה = ה-נ-י/ה, לְרְאוֹת = ר-א-י/ה)
משפט (4) גזרת השלמים (בוֹדְקֵת = ב-ד-ק, הַשְּׁפָעָה = ש-פ-ע)
- ב. מועדון / פעילות / גופנית
- ג. צורן נטייה (מעמדו = המעמד שלו < כינוי שייכות)

4.

א.

הלחם	שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
כְּדוּרְגָל	שִׁיחַ	מְחַשְׁבוֹן
	יְדִיעָה	רוֹחֲנִי
	זָכִיוֹן	
	זָמַר	
	סָבִיל	

ב. שמות תואר

5.

א. ראשי תיבות (נוטריקונים)

ב. לפניך משפט.

אומ"ץ - אזרחים למען מנהל תקין וצדק חברתי ומשפטי.

(1) אומ"ץ

(2) שם תואר

6.

ת' תחילית	פה"פ ת'
תְּקַרֶּיֶת	תְּפַיֵּרָה
תְּחַזְּקֶהָ	תְּשׁוּשָׁה
תְּשׁוּבָה	תְּבוּל
תּוֹבְלָה	תְּמַיְכָה

7. א. לַעֲלוֹת = ע-ל-י/ה, קל (עבר נסתר: עָלָה) / יַעֲנוּ = ע-נ-י/ה, נפעל (עבר נסתר נַעֲנָה)

הוֹסִיפָה = י-ס-פ, הפעיל (עבר נסתר: הוֹסִיף)

סָכְנָה = משקל קִטְלָה

תְּנוּעָה = נ-ו-ע

דו-סְטְרִי, חד-סְטְרִי, אי-אֶפְשָׁר

ב"ה

ב. צורן נטייה, במשמעות שייכות

ג. עִירְיָה = בסיס (עיר) + צורן סופי סָיָה

מְדַרְחוֹב = הלחם בסיסים (מדרכה + רחוב)

- ד. (1) צר, שאר הצורות הן שמות פועל
(2) צר = עויי, לעלות = נל"י/ה, להתלונן = עויי

ה. נגרמים = בניין נפעל
מרבים = ר-ב-י/ה, הפעיל (עבר נסתר: הרבָה)

8. א. התפרסם (פ-ר-ס-מ)

נתן = נ-ת-נ, נפעל

מגלות = ג-ל-י/ה, פיעל (עבר נסתר: גָלה) ; נוטה = נ-ט-י/ה, קל (עבר נסתר: נָטה)

תלויות = ת-ל-י/ה, קל (הוא: תלוי, עבר נסתר: תָלה)

מקיצים = ק-ו-צ, הפעיל (עבר נסתר: הִקִיץ)

השמנה = הקטָה

כמות (בסיס: כמה + צורן סופי סות) / איכות (בסיס איך + צורן סופי סות) /

פעילות (בסיס: פעיל + צורן סופי סות)

פיזית (בסיס שם תואר: פיזי + צורן סופי סית)

ב. (1) משפיעה (פעיל)

(2) סביל

ג. (1) להִכָּנס = נפעל

(2) לקום = קיָמה, לסָתור = סָתִירָה

תרגילון לסיום...

1. א. שני זוגות של שמות מאותו השורש:

ישוב, מושבות = י-ש-ב

שבית, נשבה = ש-ב-י/ה

ב. (1) שמות הפעולה:

ישוב, שבית (שבית, המילה שבית היא צורת הנסמך מהצירוף שבית מחבלים),

שיבה, שביתה

(2) יוצא דופן מבחינת הבניין שלו: ישוב = בניין פיעל

הבניין המשותף לשמות האחרים: קל

(3) שם הפועל הנגזר מכל שם פעולה: ישוב = לשבת, שבית = לשבות, שיבה = לשוב,

שביתה = לשבת.

2. ב. ידיעון, משמעות צורן סופי = כתבי עת

מודיע, דרך תצורה = שורש (י-ד-ע) ומשקל (מקטיל)

ידען (המשקל הוא קטלן ומשמעות המשקל תכונה).

3. (1) בקבוצות: 1, 3, 4 כל המילים הן מאותו שורש.

בקבוצה 1 השורש המשותף: מ-נ-י/ה

בקבוצה 3 השורש המשותף: ח-ס-י/ה

בקבוצה 4 השורש המשותף: מ-ל-א

(2) בקבוצה 2, 5, 6 לא כל המילים הן מאותו שורש.

בקבוצה 2: המילה היוצאת דופן מבחינת השורש: יתור = ת-ו-ר

השורש המשותף של שתי המילים האחרות: י-ת-ר

בקבוצה 5: המילה היוצאת דופן מבחינת השורש: נוצר = נ-צ-ר

השורש המשותף של שתי המילים האחרות: י-צ-ר

בקבוצה 6: המילה היוצאת דופן מבחינת השורש: המראה = מ-ר-א

השורש המשותף של שתי המילים האחרות: י-ר-י/ה

4. א. א

ב. א

ג. ד (בניין קל, השאר בניין פיעל)

5. א. תוּמַךְ = גזרת השלמים, השאר בגזרת נפויי.
 טיפ: כדי למצוא את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה - הוצא שורש!!!
 תועלת = י-ע-ל, תושב = י-ש-ב, תוצרת = י-צ-ר, תוחלת = י-ח-ל, תוספת = י-ס-פ
 תומך = ת-מ-כ

ב. מצע = גזרה חפיי"צ, השאר גזרת חפיינ
 טיפ: כדי למצוא את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה - הוצא שורש!!!

6. ליד כל פועל שם מאותו השורש:

יְטִיסוּ - טִיסָה
 לָן - מְלוּנָה
 חָגִים - מְחֻג
 תִּטְפְּנָה - הִטְפָּה
 לָזוּ - תִּזְוָה
 הִדְיִנוּ - מְדִינָה
 הִשְׁקִפְתָּן - מִשְׁקוּף

7. א. שָׂרְפוּ = זמן עבר, השאר זמן ציווי
 ב. ד

8. א. נָסוּר = זמן עתיד, השאר זמן בינוני (הווה)
 ב. לָפְתָה (השאר גזרת נלי"ה).
 טיפ: כדי למצוא את הגזרה - הוצא שורש!!!
 לָפְתָה = ל-פ-ת, לָקְתָה = ל-ק-י/ה, קָלְתָה = ק-ל-י/ה, עָלְתָה = ע-ל-י/ה

9. א. (1) צורן נטייה
 (2) ד. מְעַסְקִים
 ב. א. תְּעַבְּנָה
 ג. (1) ת-ר-ע
 זהו שורש תנייני. שורש ראשוני ר-ו-ע. שם עצם = תרועה. שורש תנייני = ת-ר-ע
 (2) ב. מִתְרַעֵים

10. א. (4) הפעיל, הפעיל, הופעל
 ב. יושמו = הופעל

11. א. 2) בגזרה, בזמן ובגוף (גזרת נל"י/ה, זמן עתיד, גוף היא)

ב. 3) נפעל; פיעל; קל

12. א. שרתי = עבר נסתר: שרת = בניין פיעל, השאר בניין קל.

טיפ: העבר לעבר נסתר < שרתתי = שרתת = קל, שרתי = שר = קל, שריתי = שרה = קל

ב. ד. תוֹנָה (עבר נסתר: הוֹנָה = הפעיל, שאר הפעלים בבניין קל)

13. א. הִרְקַתִּי (ר-ו-ק)

טיפ: כדי למצוא את הגזרה - הוצא שורש!!!

הוֹרְקַתִּי (י-ר-ק, נפו"י), הִקְרַתִּי (ק-ר-נ, שלמים), הוֹקְרַתִּי (י-ק-ר, נפו"י)

ב. אמר

14. א. מָגַן (ג-נ-נ, ע"ע)

שרות (שם פעולה בבניין פיעל. עבר נסתר: שרת)

נוטריקונים (ראשי תיבות): צה"ל (צבא הגנה לישראל), רמטכ"ל (ראש מטה כללי),

סמג"ד (סגן מפקד גדוד), סטי"ל (ספינת טילים), שכפ"ץ (שכבת פיצוץ)

מגד (מפקד גדוד)

טנקיסט (טנק = מאנגלית) + צורן לועזי (סיסט)

ב. שרַיְנִיתִי את התאריך, לפי בקשתך.

(1) ש-ר-י-נ

(2) דרך היווצרותן של השורש: גזור שם, מהשם שריון

ג. (1) בסיס וצורן סופי

(2) צורן סופי לועזי: סניק, סנר, צורן סופי עברי סאי

15. א. 3) לְהַאֲכִיל

ב. 1) בבניין (יֵאָרְכוּ = קל, יֵעָרְכוּ = הופעל)

16. א. 3) הִתְנַעַה

ב. 3) צִמְצוּם

17. עֲרַפְיִתִּי = הלחם בסיסים (ערפל + פיח)

רְעֵלְנוֹתִי = בסיס (רעל) וצורן סופי (סן)

צָלוּל = שורש (צ-ל-ל) ומשקל (קטול)

מְשַׁרְפָּה = שורש (ש-ר-פ) + משקל (מְקַטְלָה)